

2/2019
(142) rok XIX
ISSN 1508-5082

PODKARPACKI PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

20
LAT

WOJEWÓDZTWA PODKARPACIEGO

WYDANIE
SPECJALNE

Kalendarium 1998 – 2019

Zebrał Daniel Kozik

1998

wiosna – dyskusja w sejmie w sprawie nadania nazwy dla województwa położonego między widłami Wisły i Sanu a Bieszczadami; kontrowersje wokół proponowanej nazwy – „Wschodniomałopolskie”, „Małopolska Wschodnia”, a także ostateczne nadanie mu nazwy – „Podkarpackie”;

listopad – wybory samorządowe. Sejmik I kadencji wybiera Bogdana Rzońcę na pierwszego Marszałka Województwa Podkarpackiego;

1999

1 stycznia – wejście w życie reformy administracyjnej ustanawiającej szesnaście nowych województw oraz utworzenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego;

lipiec – wydanie pierwszego numeru Podkarpackiego Przeglądu Samorządowego;

2000

1 marca – Samorząd Województwa Podkarpackiego jako pierwszy w kraju prezentuje strategię rozwoju regionu;

28 sierpnia – przyjęcie przez radnych Sejmiku Województwa Podkarpackiego uchwały w sprawie nadania województwu herbu;

30 września – powołanie Podkarpackiego Stowarzyszenia Samorządów Terytorialnych;

28 grudnia – Sejmik Województwa Podkarpackiego podejmuje uchwałę w sprawie logo województwa. Wybór pada na wywodzącą się spod Leżajska zabawkę „Ptaka klepaka”;

2001

15 lutego – I Podkarpacka Konferencja Samorządów Terytorialnych;

28 maja – Sejmik Województwa Podkarpackiego ustanawia odznakę honorową „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”;

26 sierpnia – I Dożynki Województwa Podkarpackiego w Sanoku;

2002

listopad – kolejne wybory samorządowe; radni sejmiku województwa wybrali na marszałka województwa Leszka Deptułę;

2003

11 kwietnia – powołanie do życia Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”;

19 maja – podpisanie porozumienia o utworzeniu Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego „Aeropolis” w Jasionce;

2004

1 maja – przystąpienie Polski do Unii Europejskiej;

IV kwartał – ogłoszenie pierwszego naboru wniosków w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w Województwie Podkarpackim;

grudzień – przyjęcie przez sejmik Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013;

2005

11 stycznia – powołanie Zespołu Programującego do prac nad Strategią Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013;

2006

październik – przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013;

listopad – wybory do sejmiku województwa. Decyzją radnych nowym marszałkiem zostaje Zygmunt Cholewiński;

2007

26 maja – pierwsza edycja Targów Żywności Ekologicznej „Ekogala” w Rzeszowie;

2 października – zatwierdzenie przez Komisję Europejską Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013;

17 października – ogłoszenie pierwszych w Polsce konkursów pilotażowych na nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013;

2008

16 grudnia – otwarcie nowego gmachu Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej.

29 grudnia – zawarcie pierwszej umowy o dofinansowanie projektu w ramach RPO WP na lata 2007-2013;

2009

26 sierpnia – zawarcie pierwszej umowy w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013;

29 września – oddanie nowego gmachu urzędu marszałkowskiego przy alei Ciepłirskiego w Rzeszowie;

2010

22 lutego – otwarcie Domu Polski Wschodniej w Brukseli, przedstawicielstwa pięciu województw Polski Wschodniej w stolicy Unii Europejskiej;

23 października – oficjalne otwarcie (po modernizacji) Filharmonii Podkarpackiej;

listopad – nowym marszałkiem województwa zostaje Mirosław Karapyta;

2011

28 lutego – przyjęcie przez radnych sejmiku nowego logo województwa podkarpackiego „Podkarpackie – przestrzeń otwarta”;

2012

17 kwietnia – otwarcie nowego terminalu pasażerskiego w Porcie Lotniczym Rzeszów-Jasionka;

IV kwartał – rozpoczęcie prac nad Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnych specjalizacji (RIS3);

5 grudnia – oddanie do użytku Inkubatora Technologicznego w PPNT „Aeropolis”;

2013

27 maja – nowym Marszałkiem Województwa Podkarpackiego zostaje Władysław Ortyl

26 sierpnia – przyjęcie przez radnych sejmiku aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2020 roku;

6 listopada – podpisanie listu intencyjnego dotyczącego uruchomienia połączeń towarowych z Jasionki do Miami;

20 listopada – wmurowanie kamienia węgielnego pod budowę Muzeum Polaków Ratujących Żydów na Podkarpacku im. Rodziny Ulmów;

2014

9 kwietnia – Zarząd Województwa Podkarpackiego przyjmuje finalną wersję RPO WP na lata 2014-2020;

15 maja – wmurowanie aktu erekcyjnego pod budowę Centrum Wystawienniczo-Kongresowe w podrzeszowskiej Jasionce;

12 września – uroczyste obchody 15-lecia Samorządu Województwa Podkarpackiego;

12 listopada – oddano do użytku most na Wiśle, w Polańcu;

2015

21 października – zakończenie realizacji Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej;

15 grudnia – odsłonięcie pomnika upamiętniającego ofiary katastrofy smoleńskiej;

2016

17 marca – otwarcie Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej;

8 czerwca – rozpoczęcie działalności Podkarpackiej Komisji Filmowej;

24 czerwca – otwarcie Centrum Wystawienniczo-Kongresowego w podrzeszowskiej Jasionce;

17 listopada – Kongres 590 po raz pierwszy na Podkarpacku;

20 listopada – odsłonięcie pomnika upamiętniającego 1050. rocznicę Chrztu Polski;

2017

4 lutego – I Ogólnopolskie Forum Samorządowe oraz I Samorządowy Bal Charytatywny;

10 maja – I Aerospace & Defence Meetings Central Europe – Rzeszów 2017;

19 lipca – Hutchinson otwiera zakład koło Dębicy;

7 grudnia – oddanie do użytku nowego odcinka S19 i łącznika z ul. Podkarpacką;

2018

19 stycznia – oddanie do użytku obwodnicy Sołowa Małopolskiego;

30 kwietnia – rusza połączenie lotnicze z Rzeszowa do Nowego Jorku;

3 lipca – Forum Regionów Trójmorza na Podkarpacku;

30 sierpnia – powstanie drogi lotniskowej, czyli nr DW869;

28 września – ruszyła budowa centrum serwisowania silników lotniczych EME Aero w Jasionce;

2019

22 stycznia – prapremiera filmu „Zimna wojna” Pawła Pawlikowskiego na Podkarpacku, nominowanego do Oscara;

23 stycznia – I Forum Polsko-Słowackie na Podkarpacku oraz XII Forum Europa-Ukraina;

15 marca – rozpoczęcie prac przy rewalizacji linii kolejowej L-25 Padew-Mielec-Dębica;

12 sierpnia – otwarcie obwodnicy Czudca;

17 września – podpisanie umowy na budowę Podkarpackiego Centrum Nauki;

7 października – podpisanie umowy na realizację projektu Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej i budowę linii kolejowej do lotniska w Jasionce.

Kalendarium	2
Słowo wstępne Jerzego Borcza – Przewodniczącego Sejmiku Województwa Podkarpackiego oraz Władysława Ortyla – Marszałka Województwa Podkarpackiego ..	3
Składy Sejmików Województwa Podkarpackiego	4
Składy Zarządów Województwa Podkarpackiego	5
Milardowy boom widać na każdym kroku ..	6,7
Podkarpackie dobrze wykorzystuje miliardy ..	8,9
Podkarpackie dziś i jutro – fotogaleria	10,11
Byliśmy pionierami	12, 13
Dziennikarskim okiem	14, 15
Miliony na podkarpackie drogi	14
Jesteśmy istotami kruchymi. Przemijamy. Zostają po nas tylko dzieła	16,17
Pod wspólnym znakiem	18
Samorząd Województwa Podkarpackiego V kadencji	19

Podkarpacki Przegląd Samorządowy
Wydawnictwo okolicznościowe
Samorządu Województwa Podkarpackiego
Wydawca: Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie,
Al. Łukasza Ciepłirskiego 4, 35-010 Rzeszów,
tel. 17 860 6761, 17 860 6762, faks: 17 850 1781
pps@podkarpackie.pl, www.podkarpackie.pl
Redaktor naczelny: Tomasz Leyko
Zespół redakcyjny: Monika Konopka, Aleksandra Gorzelak-
-Nieduży, Sebastian Kieszowski, Daniel Kozik,
Michał Mielniczuk – Biuro Prasowe UMWP
Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania
i skracania nadesłanych tekstów
Przygotowanie do druku i druk:
Drukarnia Laser-Graf Płock, tel. 24 366 8882
Nakład 2000 egzemplarzy

Szanowni Państwo Mieszkańcy Podkarpacia

Wydawać się może, że te 20 lat funkcjonowania Województwa Podkarpackiego minęło szybko i niepostrzeżenie. Upływający czas, jest jednak pojęciem względnym. Kiedy każdy z nas rozejrzy się wokół siebie, zobaczy jak bardzo przez ostatnie lata zmieniło się Podkarpacie. To zupełnie inny region niż na początku 1999 roku. Nowoczesne budynki, przedsiębiorstwa, autostrada, powstająca Via Carpatia. To wszystko sytuuje nasz region w trochę innym miejscu, niż 20 lat temu.

Co się nie zmieniło? Podkarpacie to wciąż miejsce, gdzie mieszkają wspaniali ludzie – przede wszystkim przywiązani do swojej ziemi, swoich miejscowości, swoich społeczności, pracownicy, mocno zaangażowani w to, co robią. Co ważne, są przywiązani do tradycyjnych wartości, które od wieków nasi przodkowie wyznawali. Ten wspaniały ludzki kapitał sprawił, że Województwo Podkarpackie jest dziś w czołówce innowacyjnych regionów w kraju i stawiane jest za wzór nowoczesnego rozwoju.

Dziś mam dużą satysfakcję z faktu, że znalazłem się w tym pionierskim zarządzie 20 lat temu i mogę spojrzeć na dokonania regionu z perspektywy tego okresu. Teraz chcieliśmy krótko podsumować ten wspaniały czas 20 lat kształtowania się tożsamości i charakteru naszego województwa, podziękować za wkład w rozwój regionu wszystkim tym, którzy mieli na niego choćby najmniejszy wpływ oraz podzielić się ambitnymi planami na przyszłość.

Hladywław Opatyła
Marszałek
Województwa Podkarpackiego

Drodzy Mieszkańcy Województwa Podkarpackiego

Zapraszam Państwa do zapoznania się z okolicznościowym wydawnictwem będącym swoistą opowieścią w pigułce o zmieniającym się Podkarpaciu. Regionie o niezwykłych walorach natury, położonym na pograniczu kultur, w którym w sposób szczególny ceni się tradycyjne wartości, nie zapominając jednocześnie o potrzebie rozwoju.

Wierzę, że zamieszczone tutaj materiały pozwolą Państwu przypomnieć sobie wiele ważnych chwil z ostatnich 20 lat, przyniosą wspomnienia, skojarzenia, pozwolą zobaczyć, jaką drogę przebyliśmy.

Dzięki mądrości mieszkańców, ale też współpracy samorządowców i liderów oraz wsparciu funduszy europejskich, od lat realizujemy bowiem wiele inwestycji poprawiających jakość życia i czyniących region atrakcyjniejszym. Konsekwentnie rozwijamy więc Podkarpacie, a ze swojej strony zagwarantować mogę, że zrobimy wszystko, aby nasze Województwo – piękne, czyste i bezpieczne – stało się najlepszym miejscem do dobrego życia.

Jerzy Borca

Przewodniczący Sejmiku
Województwa Podkarpackiego

Sejmik Województwa Podkarpackiego:

Daniel Kozik

I	1998 2002	Przewodniczący Sejmiku: Zdzisław Banat Wiceprzewodniczący Sejmiku: Stanisław Chmura, Marek Cwiąkała, Andrzej Matusiewicz
II	2002 2006	Przewodniczący Sejmiku: Jan Kurp (2002-2003), Krzysztof Kłak (2003-2006) Wiceprzewodniczący Sejmiku: Zbigniew Kośła (2002-2003), Tadeusz Błaszczyszyn (2002-2003), Jan Pieniądz (2002-2006), Stefan Struzik (2003-2006), Janusz Chara (2003-2006).
III	2006 2010	Przewodniczący Sejmiku: Andrzej Matusiewicz (2006-2010) Wiceprzewodniczący Sejmiku: Lidia Błądek (2006-2010), Czesław Łączak (2006-2010), Kazimierz Jaworski (2006-2007), Teresa Kubas-Hul (2007-2010).
IV	2010 2014	Przewodniczący Sejmiku: Teresa Kubas-Hul (2010-2013), Wojciech Buczak (2013-2014), Sławomir Miklicz (2014) Wiceprzewodniczący Sejmiku: Janusz Konieczny (2010-2013), Dariusz Sobieraj (2010-2013), Edward Brzostowski (2010-2013), Lidia Błądek (2013-2014), Ewa Draus (2013-2014), Janusz Magoń (2013-2014), Janusz Konieczny (2014), Dariusz Sobieraj (2014), Janusz Magoń (2013-2014)
V	2014 2018	Przewodniczący Sejmiku: Bogdan Romaniuk (2014-2015), Jerzy Borcz (2015-2016) Jerzy Cypryś (2016-2018) Wiceprzewodniczący Sejmiku: Dorota Chilik, Czesław Łączak, Maciej Lewicki
VI	2018 2023	Przewodniczący Sejmiku: Jerzy Borcz Wiceprzewodniczący Sejmiku: Jerzy Cypryś, Czesław Łączak, Teresa Pamuła (2018-2019)

foto: D. Kozik

Zarząd Województwa Podkarpackiego:

I	1998 2002	<p>Bogdan Rzońca – Przewodniczący Zarządu – Marszałek Woj. Podkarpackiego</p> <p>Wiktor Stasiak – Wiceprzewodniczący Zarządu – Wicemarszałek</p> <p>Jan Walenty Tomaka – Wiceprzewodniczący Zarządu – Wicemarszałek (1998-2001)</p> <p>Władysław Ortyl – Członek Zarządu/ Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego 2002</p> <p>Jan Sołek – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p>	<p>☺</p> <p>☺</p>
II	2002 2006	<p>Leszek Deptuła – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Norbert Mastalerz – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego (2002-2004)</p> <p>Zbigniew Szafraniec – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego (2002-2003)</p> <p>Jan Burek – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Tadeusz Sosnowski – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego (2006)</p> <p>Julian Ozimek – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego (2006)</p> <p>Mirosław Karapyta – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego (2005-2006)</p>	<p>☺</p> <p>☺</p>
III	2006 2010	<p>Zygmunt Cholewiński – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Bogdan Rzońca – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Kazimierz Ziobro – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Stanisław Bajda – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Jan Burek – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p>	
IV	2010 2014	<p>Mirosław Karapyta – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Anna Kowalska – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Zygmunt Cholewiński – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Sławomir Miklicz – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Lucjan Kuźniar - Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Lucjan Kuźniar – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Jan Burek – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Tadeusz Pióro – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Bogdan Romaniuk – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p>	<p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p>
V	2014 2018	<p>Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Wojciech Buczak – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Maria Kurowska – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Stanisław Kruczek – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Lucjan Kuźniar – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Bogdan Romaniuk – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Piotr Pilch – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p>	<p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p> <p>☺</p>
VI	2018 2023	<p>Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Ewa Draus – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Piotr Pilch – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego</p> <p>Maria Kurowska – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p> <p>Stanisław Kruczek – Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego</p>	<p>☺</p>

Miliardowy boom wid czyli jak fundusze unijne „stworzyły”

– Miliardy złotych z funduszy unijnych ukształtowały obecny obraz regionu – podkreśla marszałek województwa podkarpackiego Władysław Ortyl. Ten pogląd zgodnie podzielają marszałek pierwszej kadencji dziś europoseł Bogdan Rzońca oraz marszałek trzeciej kadencji Zygmunt Cholewiński, który rozpoczął wdrażanie pierwszego RPO WP 2007-2013. Za kolejnymi długimi nazwami lub ich nieco tajemniczymi skrótami stoją miliardy złotych, które zostały zainwestowane na Podkarpaciu.

– Gdyby nie środki unijne, nie byliśmy dziś w tym miejscu i na tym etapie rozwoju, na którym jesteśmy – marszałkowie są jednomyślni.

Nie takie skromne początki

Jeszcze zanim 1 maja 2004 roku Polska wstąpiła do Unii Europejskiej w latach 2000-2003 Podkarpacie korzystało z funduszy przedakcesyjnych. Łącznie z programów Phare, ISPA i SAPARD region zyskał około 230 mln euro. Po wejściu Polski do UE zyskaliście historyczną szansę skorzystania z ogromnych środków, które pozwoliły Podkarpaciu i jego mieszkańcom zrobić gigantyczny krok naprzód w rozwoju gospodarczym i społecznym.

– *Dziś Podkarpacie jest regionem szeroko otwartym na rozwój, na wspieranie innowacji, biznesu i nauki. Budujemy naszą gospodarkę, przyszłość i standard życia w oparciu o nowoczesne technologie i inteligentne specjalizacje. Ten rozwój nie byłby możliwy bez miliardów złotych zainwestowanych w regionie z funduszy europejskich* – zauważa marszałek Władysław Ortyl.

Co to znaczy ZPORR...

Pod koniec 2019 roku, obserwując i korzystając z historycznych zmian, które nastąpiły przez lata, mało kto zastanawia się, jak wyglądało Podkarpacie zanim zaczęła się absorpcja Funduszy Europejskich. Ostatnie 15 lat diametralnie zmieniło region, na nowo definiując jego oblicze oraz ukształtowały nowy standard życia mieszkańców.

Zmiany rozpoczął w 2004 roku ZPORR czyli Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Za tą enigmatycznie brzmiącą nazwą, która mało któremu mieszkańcowi regionu mówiła cokolwiek, kryło się ponad 190 mln euro, czyli aż 710 mln złotych, które trafiły do regionu. Zrealizowano ponad 920 projektów, główny nacisk kładąc na tworzenie i modernizację infrastruktury służącej rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

KONKRETNE EFEKTY ZPORR

- przebudowano ponad 1000 km dróg,
- zbudowano ponad 3000 km kanalizacji deszczowej i sanitarnej,
- powstały oraz zmodernizowano 64 oczyszczalnie ścieków i ujęcia wody
- ponad 450 km sieci wodociągowej.

Pieniądze ze ZPORR pozwoliły na unowocześnienie i doposażenie ponad 30 placówek ochrony zdrowia, 20 obiektów ze sfery kultury i turystyki oraz 270 placówek oświatowych.

RPO WP, czyli wielkie oczekiwania i wielkie pieniądze

– 2 października 2007 roku. Ta data ma dla historii Podkarpacia znaczenie fundamentalne – mówi marszałek województwa podkarpackiego III kadencji Zygmunt Cholewiński. *To dzień, kiedy Komisja Europejska zatwierdziła Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. To była dla nas wielka chwila, bo świetnie wiedzieliśmy, jak ważne i wyczekiwane są te środki, ale też znaliśmy potrzeby – wielokrotnie wyższe niż możliwości. To było jak początek rozłożonego na lata egzaminu, na ile sprawnie i efektywnie wykorzystamy gigantyczne pieniądze, które spłyną do regionu* – nie ukrywa marszałek Cholewiński.

W 2007 roku marszałek Zygmunt Cholewiński uruchomił pierwsze konkursy, rozpoczynając wdrażanie RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. Program był finansowany ze środków Europej-

skiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Początkowo region otrzymał 1 136 mln euro. Instytucją zarządzającą został Zarząd Województwa Podkarpackiego. Oznaczało to, że to zarząd jest odpowiedzialny za jakość i sprawność wykorzystania pieniędzy dla regionu.

– *Oczekiwania były ogromne. Na pieniądze czekali samorządowcy, by budować drogi i kanalizację, przedsiębiorcy chcieli środków na rozwój firm. Potrzebowali ich także uczelnie, szpitale i instytucje kultury, by stworzyć nowy standard swych usług. Potrzeby wielokrotnie przewyższały środki* – mówi marszałek Zygmunt Cholewiński.

Dzięki sprawnemu wdrażaniu udało się skorzystać z większej niż początkowo kwoty dla regionu, czyli rezerwy wykonania. Ostatecznie w ramach programu na Podkarpacie spłynęło **ponad 1 198 mln euro z EFRR oraz ponad 248 mln euro ze środków budżetu państwa**. Największa część została przeznaczona na wsparcie przedsiębiorczości, regionalnego systemu innowacji, infrastrukturę drogową i kolejową oraz lotnisko Rzeszów-Jasionka.

W RPO WP 2007-2013 dofinansowano aż 2592 projekty, przeprowadzając 76 konkursów. Brzmi zwyczajnie. W praktyce oznacza setki stron dokumentów do każdego konkursu oraz tysiące uzgodnień najdrobniejszych nawet szczegółów. Każdy konkurs to tysiące stron dokumentacji, w których weryfikowany był każdy szczegół, po to, aby każde euro i złotówkę rozliczyć z Komisją Europejską. – *To był prawdziwy poligon* – mówią zgodnie dyrektorzy i pracownicy Departamentów unijnych UM WP. Ogółem zrealizowano projekty o wartości dofinansowania z EFRR 4,9 mld złotych.

ać na każdym kroku

Podkarpacie

KONKRETNE EFEKTY RPO WP 2007-2013

- 5 919 nowych miejsc pracy
- 989 wspartych przedsiębiorstw
- 1574 km sieci kanalizacji sanitarnej
- 910 km nowej sieci wodociągowej
- 1032 km przebudowanych dróg
- 83 km nowych dróg

Wśród zrealizowanych projektów znalazło się 96 tzw. projektów kluczowych o wartości dofinansowania z EFRR ponad 1,5 mld złotych.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY KLUCZOWE

- Przyrodniczo-Medyczne Centrum Badań Innowacyjnych, Zakład Nauk o Człowieku oraz Uniwersyteckie Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Techniczno-Przyrodniczej – o łącznej wartości prawie 260 mln złotych
- rozbudowa Filharmonii Podkarpaciej im. Artura Malawskiego – o wartości ponad 37,5 mln złotych
- 12 Projektów Regionalnych Centrów Transferu Nowoczesnych Technologii Wytwarzania o wartości ogółem prawie 123 mln złotych
- Przebudowa Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie na potrzeby Oddziału Onkohematologii Dziecięcej – o wartości prawie 16 mln złotych

Gdzie się podziało ponad 20 miliardów złotych?

Wystarczy rzut oka w dowolnym kierunku i już widać miejsce, gdzie na Podkarpaciu zainwestowano unijne środki. W latach 2007-2013 wykorzystano w regionie aż 20,6 mld złotych z budżetu Unii Europejskiej! Poza RPO WP 2007-2013 zrealizowano setki projektów z innych programów.

Podkarpackie wraz z czterema innymi regionami Polski Wschodniej stało się beneficjentem PO Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Dzięki tym dedykowanym środkom zrealizowano 70 projektów z dofinansowaniem z UE 2,4 mld złotych. Sztandarową inwestycją jest imponujące Centrum Wystawienniczo-

-Kongresowe Województwa Podkarpackiego w podrzeszowskiej Jasionce, które stało się wizytówką regionu w skali Polski i świata, i gdzie odbywają się najbardziej prestiżowe wydarzenia gospodarcze, poczynając od Kongresu 590. Centrum otrzymało ponad 50 mln złotych dofinansowania. Kluczową inwestycją RPW jest most na Wiśle, z dofinansowaniem ponad 83 mln złotych, który w okolicach Połańca połączył Podkarpacie i Świętokrzyskie. Ponad 222 mln złotych dofinansowało stworzenie sieci szerokopasmowej w regionie. Kwotą aż 399 mln złotych wsparto projekty dróg regionalnych i lokalnych.

Dzięki PO Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 powstało 150 projektów, które UE wsparła kwotą 7,4 mld złotych. Wśród inwestycji są nowy terminal oraz infrastruktura lotniska w Jasionce, które kosztowały prawie 200 mln złotych, z dofinansowaniem ponad 75 mln złotych, autostrada A4, której powstanie dofinansowano prawie 6 mld złotych oraz droga ekspresowa S-19, której ważne fragmenty powstały dzięki dofinansowaniu z POiŚ.

Z PO Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w regionie zrealizowano ponad 2,9 tysiąca projektów, uzyskując 1,6 mld złotych pomocy ze środków UE. Pieniądże te „poszły” między innymi na rozbudowę laboratoriów badań dla przemysłu lotniczego na Politechnice Rzeszowskiej.

INNE ŚRODKI DLA REGIONU

- PO Kapitał Ludzki 2007-2013 – 3 797 projektów – dofinansowanie UE 2,3 mld złotych,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 – 383 055 projektów – dofinansowanie UE 1,9 mld złotych

2020 tuż tuż

Kolejny ogromny strumień pieniędzy „przyplynie” do regionu dzięki perspektywie 2014-2020. RPO WP na lata 2014-2020 to **2 114 243 760 euro, czyli ponad 9 mld złotych ze środków EFRR oraz EFS.**

– W tej perspektywie kluczowe wykorzystujemy maksymalnie środki na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości wokół naszych inteligentnych specjalizacji, powiązanie komunikacyjne regionu z inwestycjami krajowymi,

Aleksandra Gorzelak-Nieduży

a także poprawę jakości środowiska. Ważne obszary to również edukacja odpowiadająca na rosnące wymagania dzisiejszego świata, wspomagana poprzez Podkarpackie Centrum Nauki – podkreśla marszałek Władysław Ortyl.

W ramach RPO WP 2014-2020 do tej pory zakontraktowano prawie 72 procent środków. Ponad 2 miliardy euro oznacza tysiące inwestycji. Wśród nich jest Podkarpackie Centrum Innowacji o wartości 100 mln złotych. Dofinansowaniem 72 mln złotych wspierana jest budowa Podkarpackiego Centrum Nauki. Ponad 42 mln złotych przeznaczonych zostało na rozbudowę Kliniki Hematologii oraz Kliniki Nefrologii ze Stacją Dializ Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 1 im. F. Chopina w Rzeszowie. Zakup taboru kolejowego to 128 mln złotych, a na rewitalizację linii kolejowych przeznaczono aż 479 mln złotych.

KONKRETNE EFEKTY RPO WP 2014-2020

- 6378 nowych miejsc pracy
- wybudowano lub przebudowano ponad 350 km kanalizacji sanitarnej
- wybudowano/przebudowano prawie 125 km dróg, w budowie kolejnych 70,6 km,
- 163 autobusy dla komunikacji miejskiej,
- 4 993 osób otrzymało środki na działalność gospodarczą,
- 24 placówki lecznicze dostały 300 mln złotych

34 miliardy w 15 lat

19,5 mld złotych – to kwota zakontraktowana dla regionu w perspektywie finansowej 2014-2020. Składają się na nią pieniądze z różnych programów, także krajowych. Wszystkie mają wspólny cel – rozwijają Podkarpacie.

Przykładowo – prawie 170 mln euro to dofinansowanie do projektów miękkich w ramach PO WER. Dzięki PO Polska Wschodnia 2014 – 2020 beneficjenci z Podkarpacia zawarli umowy na 262 mln euro. To wsparcie widać chociażby w trzech wielkich projektach o wartości ponad 485 mln złotych, które zmieniają standard transportu publicznego w Rzeszowie.

– Przez ostatnich 15 lat na region spłynął deszcz ponad **34 miliardów złotych**. To sprawiło, że Podkarpacie dokonało ogromnego postępu w wielu dziedzinach, także sferze innowacyjności. Wskaźnik udziału nakładów na B+R w relacji do PKB jest znacząco wyższy od średniej krajowej. Już przygotowujemy się na kolejną perspektywę 2021 – 2027 – mówi marszałek Władysław Ortyl. – Bez względu na to, ile kolejnych środków wpłynie, musimy być przygotowani na to, by nadal były one paliwem dla naszego dynamicznego rozwoju.

Podkarpackie dobrze

Wywiad z Małgorzatą Jarosińską-Jedynak, pochodzącą z Podkarpacia Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, odpowiedzialną za koordynację wydatkowania środków unijnych w rządzie premiera Mateusza Morawieckiego.

■ **Podkarpacie świętuje właśnie 20 lat swego istnienia, gołym okiem widać jak pięknieje, na co bez wątpienia ogromny wpływ ma fakt, iż od 15 lat Polska jest w UE. Proszę spróbować wyobrazić sobie wizję, gdzie w tym momencie jako region byłibyśmy, gdyby nie niewyobrażalnie wcześniej strumień pieniędzy, jakie wpłynęły do Polski i regionu?**

– Dobrze, że dziś wizja Polski i Podkarpacia bez unijnych środków pozostaje wyłącznie w sferze wyobraźni. Ostatnie piętnaście lat to okres najbardziej intensywnego rozwoju polskich regionów, a zmiany jakie nastąpiły są ogromne. Co byłoby bez nich? Wskaźniki ekonomiczne obrazujące rozwój Podkarpacia byłyby dużo niższe, nie zbliżylibyśmy się do średniej krajowej, o europejskiej nie wspominając. Biznes nie miałby szans na tak ekspansywny rozkwit i przemiany technologiczne. Modernizacja miast i rozmaitych usług dla mieszkańców, jak choćby transport publiczny, następowałaby wielokrotnie wolniej. Wątpliwe czy byłaby szansa na rewitalizację wielu obiektów czy przestrzeni miast i miasteczek, na nowo tętniących życiem swych społeczności. Nie jeździlibyśmy nowoczesnymi pociągami, nie byłoby tak rozbudowanej sieci dróg. Strefy aktywności gospodarczej byłyby pewnie rzadkością, a teraz taką strefą jest cała Polska. Piłibyśmy wodę kiepskiej jakości, a nasze ścieki w większości zamiast do oczyszczalni trafiały by do rzek, można by tak długo wylizać. Gdyby nie było środków unijnych, na wiele niezbędnych inwestycji nie byłoby nas po prostu stać. Zawsze znalazłoby się coś bardziej pilnego do sfinansowania. Ta wizja pozwala lepiej uzmysłowić sobie dokąd dotarlibyśmy.

■ **Powiedzmy konkretnie, jaka kwota w perspektywie tych 15 lat zmieniła Podkarpacie?**

– Dane są bardzo precyzyjne. Na projekty realizowane na terenie województwa przeznaczono do 31 października 2019 środki UE w wysokości ponad 34,7 mld zł. Do tego trzeba dodać pieniądze z funduszy norweskich i szwajcarskich, czyli kolejne setki milionów złotych. To robi wrażenie, a na Podkarpaciu doskonale widać że zainwestowane pieniądze.

Największa pula pieniędzy z UE, bo aż 13,7 mld złotych została zainwestowana w projekty transportowe. To prawie 40 procent wszystkich środków. 6,5 mld złotych wsparło przedsięwzięcia z zakresu B+R+I oraz przedsiębiorczości, nieco więcej, bo 6,8 mld złotych wzmocniło rozwój kapitału ludzkiego i poprawę infrastruktury społecznej.

■ **Jakie obszary wymagały największych nakładów, w momencie gdy Podkarpacie i Polska wchodziły do Unii Europejskiej? Ważniejsze było zainwestowanie w drogi czy przedsiębiorstwa?**

– Pierwsze lata to przede wszystkim okres dostosowywania krajowej infrastruktury, zarówno transportowej, środowiskowej, energetycznej, telekomunikacyjnej i społecznej do standardów europejskich. Niczego nie dało się zrobić od razu. Polska w latach 2004-2006 uzyskała z budżetu unijnego ok. 12,8 mld euro. A już na lata 2007-2013 wynegocjowaliśmy ok. 67,3 mld euro czyli blisko 1/5 całości środków.

W pierwszym okresie programowania ok. 70 proc. środków rozdysponowano na rozwój infrastruktury: technicznej,

środowiskowej i społecznej, zarówno o znaczeniu krajowym, regionalnym ale i lokalnym. Świetnym przykładem rozwoju regionalnego jest rozbudowa drogi wojewódzkiej Zagórz – Komańcza, której wartość dofinansowania wyniosła niemal 130 mln zł. Bez unijnych środków trudno byłoby ją zbudować. Projekt modernizacji wody dla Jarosławia miał wpływ na to, jaką wodę pije 44 tysiące mieszkańców tego miasta i okolic. To pokazuje skalę. Niemałe środki – 14 procent całości wsparły transformację sektora rolnego i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw.

Patrząc przez pryzmat beneficjentów największe fundusze w latach 2007-2013 bo aż 40 procent na poziomie krajowym przeznaczono na infrastrukturę transportową. Z kolei samorządy 26 procent środków przeznaczyły na ochronę środowiska. Około 7 procent środków zainwestowaliśmy w rozwój przedsiębiorstw i jako pomoc dla osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą.

Gdy wstępowaliśmy do Unii Europejskiej, wskaźniki stanu polskiej gospodarki daleko odbiegały od dzisiejszych. Poziom PKB na mieszkańca wynosił 50 proc. średniej unijnej a stopa bezrobocia była bliska 20 proc. To oznaczało, iż konieczne jest wsparcie wszystkich sektorów począwszy od infrastruktury technicznej, przez wzmocnienie potencjału firm i promocję przedsiębiorczości po rozwój społeczny. Dziś poziom PKB per capita to ponad 70 procent średniej UE. Gołym okiem widać – a potwierdza to ewaluacja – że Polska dobrze wykorzystała środki unijne dla transformacji społeczno-gospodarczej. Świadczą o tym efekty wewnętrzne – zmniejszenie bezrobocia, do nieosiąganego wcześniej poziomu oraz zewnętrzne – wzrost znaczenia Polski i naszych firm na rynkach międzynarodowych. Sztandarowym dla Podkarpacia przykładem inwestycji rozwijających biznes, a jednocześnie stawiających na innowacyjność i sferę badawczą są te realizowane przez Olimp Laboratories Sp. z o.o. Z udziałem ponad 66 mln złotych dofinansowania w RPO WP 2007-2013, PO Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 oraz

e wykorzystuje miliardy

Aleksandra Gorzelak-Nieduży

PO Innowacyjny Rozwój firma rozwinęła działalność, stworzyła ultranowoczesny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy na najwyższym światowym poziomie oraz Inteligentne Centrum Logistyczne. W 2019 roku Olimp Laboratories otrzymało Nagrodę Gospodarczą Prezydenta RP Andrzeja Dudy w kategorii Międzynarodowy Sukces.

■ W jakim momencie wykorzystania unijnych środków jesteście w tej chwili? Które obszary udało się rozwinąć najlepiej?

– Patrząc na wnioski złożone przez beneficjentów, ich wartość od pewnego czasu przekracza pulę dostępną dla Polski. Złożono ponad 122 tys. wniosków, na całkowitą kwotę przekraczającą 706 mld zł! Kiedy mówimy o środkach już zakontraktowanych, wykorzystaliśmy prawie 80% alokacji dla Polski. Dotychczas podpisano przeszło 55 tys. umów o dofinansowanie, na całkowitą kwotę aż 429 mld zł. W tym wkład unijny to prawie 261 mld zł. Do wykorzystania zostało niewiele ponad 20% środków, czyli nieco ponad 65 mld zł. To świadczy o bardzo dobrym tempie wykorzystania funduszy. Największą część pieniędzy przeznaczaliśmy na potrzeby infrastruktury transportowej. Łączna wartość projektów w tym obszarze wyniosła ponad 142 mld zł, z czego wkład UE – 80,7 mld zł. W ramach sieci transportowej najwięcej poszło na budowę sieci autostrad oraz dróg ekspresowych w sieci TEN-T, gdzie wkład UE wyniósł ponad 29,5 mld zł. Dzięki tym środkom na Podkarpaciu powstała autostrada A4. Drugą kategorią są inwestycje dotyczące kolei z wkładem UE aż 13 mld zł.

Bardzo duże wsparcie kierowane jest na Badania i Rozwój. Łączna wartość projektów w tym obszarze wyniosła prawie 46 mld zł, z czego wkład UE to 25,7 mld zł.

Nasze ministerstwo prowadzi badania, a ich wyniki jasno wskazują na znaczący wpływ funduszy europejskich na poziom rozwoju Polski i jej regionów. Fundusze pomogły przyspieszyć wzrost PKB, zwiększyło się zatrudnienie i spadło bezrobocie, powstały nowe miejsca pracy. Maleje dystans Polski wobec bogatszych krajów UE. Badania potwierdzają duży wpływ polityki spójności na rozwój przedsiębiorstw, na podejmowanie działalności innowacyjnej, poprawę efektywności i konkurencyjności. Niezwykle ważna jest widoczna na każdym kroku rozbudowa infrastruktury transportowej, która daje szansę wykorzystania potencjału wielu nowych przestrzeni.

■ Co wciąż wymaga najpilniejszego rozwoju? Gdzie powinniśmy zainwestować na dziś najwięcej?

– Inwestycje w różnych częściach Polski mają zróżnicowany charakter i zasadniczą cechą wspólną – konieczność osiągnięcia europejskich standardów, tam gdzie wciąż

odstajemy od średniej unijnej. Nadal wyzaniem jest infrastruktura transportowa. Stworzyliśmy sieć nowoczesnych autostrad i dróg szybkiego ruchu, ale celem jest też transport wewnątrz aglomeracyjny, na poziomie powiatowym i gminnym. Kluczowe jest większe wykorzystanie kolei do przewozu towarów i ludzi. Kolejne zadanie to infrastruktura publiczna i społeczna, która musi zostać przystosowana do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, a także zwiększenie dostępności usług publicznych w miejscach odległych od centrów. Dlatego wdrażamy program Dostępność Plus.

Przed wszystkim jednak musimy kontynuować proces przestawienia naszej gospodarki na tory innowacyjności. Transformacja musi objąć sektor przedsiębiorstw także po to, aby ograniczyć jego wpływ na środowisko naturalne. Chcemy wspierać zmianę modeli biznesowych przedsiębiorstw, zgodnie z filozofią tzw. gospodarki obiegu zamkniętego. Chodzi o traktowanie dzisiejszych odpadów jako ważnych surowców produkcyjnych. Oznacza to konieczność wdrażania innowacji produkcyjnych i biznesowych, a także ograniczenie energo- i materiałochłonności gospodarki. Aby zapewnić długoterminowy wzrost gospodarczy niezbędne jest wsparcie sektora nauki, co zapewni właściwe wykształcenie i transfer innowacji między światem nauki a przedsiębiorstwami.

■ Co z kolejną perspektywą finansową? Jak duże mają to być środki dla Polski i regionu?

– Negocjacje na temat budżetu UE na lata 2021-2027 cały czas trwają. Liczymy, że Finlandia, która w tym roku kieruje pracami Rady UE, zrewiduje swoją dotychczasową propozycję. W połowie października z jej strony padła chęć dalszych cięć unijnego budżetu: z 1135 mld euro proponowanych przez KE w maju 2018 do 1050–1100 mld euro. To dla nas i wielu innych krajów członkowskich jest nie do przyjęcia. Zmiana tego stanowiska mogła by dać postęp w rozmowach.

Ponad 64 mld euro, które w maju ubiegłego roku zaproponowała KE nie jest kwotą ostateczną. Może ona wzrosnąć, ponieważ KE skorygowała prognozy dotyczące wzrostu PKB i zaproponowała zmianę tzw. lat referencyjnych służących do wyliczeń alokacji. Jeśli korekty te zostaną zaakceptowane przez państwa członkowskie to z naszych wyliczeń wynika, że alokacja dla Polski na politykę spójności mogłaby zwiększyć się o ok. miliard euro.

Poza tym środki z budżetu spójności nie są jedynymi, z których nasz kraj będzie korzystał. Jesteśmy jednym z największych beneficjentów Planu Junckera (program Invest EU), a w przyszłej perspektywie pojawią się kolejne instrumenty. Obok znanego

już Connecting Europe Facility (CEF) m.in. na rozbudowę infrastruktury transportowej, będą to Military Mobility z przeznaczeniem na rozwój sektora obronnego i infrastruktury związanej z bezpieczeństwem, czy Just Transition Fund – m.in. na wsparcie dla tzw. regionów węglowych.

■ Na ile udało się Podkarpaciu – dzięki wykorzystaniu środków europejskich – zbudować silną markę?

– Udało się! Podkarpacie to uznana i coraz bardziej rozpoznawalna marka w Europie i na świecie. Fundusze unijne z pewnością w tym pomogły, ale przede wszystkim jest to zasługa wielu pracujących i ambitnych ludzi, którzy stawiają sobie dalekowszkie cele i z determinacją je realizują. Regionalne inteligentne specjalizacje, a szczególnie lotnictwo sprawiają, że przedsiębiorstwa z regionu, a przez to i samo Podkarpacie, są doceniane na rynkach międzynarodowych. Między innymi dzięki środkom na poprawę technologii produkcji, na prace badawczo-rozwojowe firmy mogą konkurować z najlepszymi w branży. Również w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych udało się w regionie osiągnąć świetne efekty. Wielu zagranicznych gigantów zabiega o tutejszych specjalistów z tego obszaru. To, co cieszy najbardziej, to fakt, że silne światowe marki widzą potencjał do „przyjścia” na Podkarpacie i tu inwestują. To najlepiej pokazuje, że w regionie dobrze wykorzystano unijne miliardy. Zrealizowane z ich wsparciem przedsięwzięcia będą procentować przez wiele kolejnych lat.

Małgorzata Jarosińska-Jedynak – jej praca zawodowa od początku związana jest z samorządem. Od kilkunastu lat jest zaangażowana we wdrażanie funduszy europejskich, rozwój regionalny i wsparcie przedsiębiorczości. Przez 10 lat pracowała w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego, na kolejnych stanowiskach coraz pełniej odpowiadając za tempo prac przy wdrażaniu RPO WP. Jako dyrektor Departamentu Wspierania Przedsiębiorczości UMWP odpowiadała za dotacje dla przedsiębiorców z regionu. W listopadzie 2018 roku została powołana na stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju. W nowym rządzie Premiera RP Mateusza Morawickiego została Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej. Odpowiada za koordynację wydatkowania środków unijnych.

- 1 Nowy terminal lotniczy Rzeszów-Jasionka
- 2 Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej
- 3 Obwodnica Czudca
- 4 Obwodnica Kolbuszowej
5. G2A Arena / Centrum Wystawienniczo-Kongresowe Województwa Podkarpackiego
6. Obwodnica Oleszyc
7. Muzeum Polaków Ratujących Żydów w Markowej
8. Miejska Biblioteka Publiczna w Mielcu
9. Inwestycje w transport kolejowy

PODKARPACIE DZIŚ I JUTRO

VIA CARPATIA

NOWE MOSTY

**PODMIEJSKA KOLEJ
AGLOMERACYJNA**

**PODKARPACKIE
CENTRUM NAUKI**

**ROZWÓJ INFRASTRUKTURY
TURYSTYCZNEJ**

Byliśmy pionierami...

Zebrała Monika Konopka

Jak wyglądała I kadencja sejmiku i zarządu województwa? Czym żyli wówczas radni? Jakie były najpilniejsze sprawy do załatwienia? Jakie wyzwania? Początki samorządu województwa wspominają ci, którzy tworzyli samorządowe fundamenty regionu, a także radni kolejnych kadencji.

Jan Sołek

– Członek Zarządu Województwa

Podkarpackiego I kadencji

Na początek muszę powiedzieć, że byliśmy pionierami. Mieliśmy wprowadzić za sobą 8 lat doświadczeń w samorządach gminnych, ale dopiero ustawa z 1998 roku umożliwiła zawiązanie się samorządowych wspólnot

powiatowych i wojewódzkich. Administracja powiatowa powstawała w oparciu o istniejące wcześniej urzędy rejonowe, natomiast samorządową administrację wojewódzką należało zbudować od podstaw. W Polsce było to zupełnie nowe doświadczenie. „Samorządzenia” na tym poziomie nigdy wcześniej nie było.

Głównym zadaniem nowego sejmiku było wybranie zarządu, utworzenie urzędu, opracowanie i uchwalenie statutu, wreszcie należało realizować bieżące zadania, których nie brakowało. Na początku nie mieliśmy nawet własnej siedziby... Przez 1,5 roku zajmowaliśmy pokoje na różnych piętrach w budynku Urzędu Wojewódzkiego, a później też przy ul. Towarnickiego.

W zarządzie województwa odpowiadałem między innymi za promocję regionu, dlatego jednym z pierwszych należących do mnie zadań było opracowanie symboli województwa. Po półtora roku prac komisji sejmiku, różnych konsultacji z naukowcami, specjalistami od heraldyki, niekiedy ostrych sporów między radnymi, sejmik podjął uchwałę w sprawie herbu i flagi województwa z gryfem i lwem, nawiązując do województw dawnej Rzeczypospolitej: bełskiego i ruskiego. Ponad nimi znalazł się srebrny krzyż kawalerski widniejący w herbie Rzeszowa.

W pierwszych miesiącach funkcjonowania samorządu województwa mieszkańcy dość często mieli problem z rozpoznawalnością nowej administracji. Długo nie rozróżniali zadań wojewody i marszałka. Dość zabawna była sytuacja, gdy policjant wypisując mi mandat za wykroczenie drogowe dopytywał się,

gdzie pracuję i czym się zajmuję po czym skomentował: – *Sądziłem że marszałków można spotkać tylko w wojsku.*

Marek Cwiąkała

– wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego I kadencji

Po ośmiu latach funkcjonowania samorządów gmin zdecydowano się stosownymi ustawami uruchomić II i III szczebel administracji samorządowej czyli powiaty i województwa. I tak w wyborach w 1998 r. po raz pierwszy Polacy

wybierali radnych do gminy, powiatu oraz województwa, które zostały połączone terytorialnie w znacznie większe jednostki, bo z 49 powstało tylko 16. Przypomnę, że województwo podkarpackie łączyło dawne województwa: krośnieńskie, przemyskie, rzeszowskie i tarnobrzeskie oraz dokonano rozdziału kompetencji na część samorządową i rządową.

Pierwsza kadencja była zdominowana uchwałami organizacyjnymi nadawanie statutów jednostkom organizacyjnym, tworzenie nowych, ich łączenie, przejmowanie majątku oraz zadań od administracji rządowej. Samorząd Województwa I kadencji musiał też zmierzyć się z przejętymi a niedokończonymi inwestycjami w służbie zdrowia, chodzi o szpitale wojewódzkie w Krośnie, Przemysłu, Tarnobrzegu, a także z przejętą infrastrukturą drogową, kolejową i lotniczą. Pierwsza kadencja to także rozpoczęcie współpracy w ramach Euroregionu Karpackiego z samorządami z innych krajów: Słowacji, Węgier, Ukrainy, Rumunii.

Wprowadzenie II i III szczebla samorządu w Polsce było niemal wymuszone przez gminy na parlamentarzystach, bo gminy ze swym już ośmioletnim doświadczeniem wiedziały, że tylko utworzenie powiatów i województw samorządowych przyspieszy rozwój regionu tym bardziej, że silne parcie naszego rządu do integracji z UE niemal wymuszało stworzenie struktur zarządzających tak

dużą sumą pieniędzy, które napłynęły z chwilą przystąpienia 10 państw grupy Wyszehradzkiej do UE. Gdyby nie było samorządowego powiatu i województwa byłyby problemy z transparentnością wydania publicznych pieniędzy.

Na koniec odniosę się tylko do inwestycji drogowych w naszym województwie: proszę zwrócić uwagę, że prawie do końca XX wieku jeździliśmy po drogach i torach, które wybudował nam zaborca w XIX wieku ta substancja była tylko remontowana. A ile już w XXI wieku na nowych gruntach powstało i powstaje nowych dróg, olbrzymia ilość została też wyremontowana. Samorządowe województwo sprawdziło się i niech się nadal sprawdza.

Jerzy Borcz

radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego I kadencji, przewodniczący obecnej kadencji

Pierwsza kadencja samorządu województwa, to była przede wszystkim nauka, czym on jest, jak funkcjonuje i o czym decyduje. A dla nas – radnych wielka szkoła samorządności w praktyce. W tym czasie ważnym zadaniem

było również rozwiązanie spraw lokalnych nowego urzędu, którego departamenty rozproszone były po Rzeszowie, co utrudniało pracę.

Te pierwsze lata to z jednej strony normalne funkcjonowanie województwa, sprawy budżetowe, kwestie działalności jednostek - szkół, szpitali, zmiany statutów. Pamiętam też uchwalanie Statutu Województwa Podkarpackiego we wrześniu 1999 roku. Rok później uchwaliliśmy herb, flagę i barwy województwa, a także pierwszą Strategię Rozwoju Województwa. Powstała też spółka „Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka”. To były te szczególne sprawy w I kadencji. Dla mnie ważna też była praca w nadzwyczajnej komisji ds. utworzenia Uniwersytetu Rzeszowskiego i państwowych wyższych szkół zawodowych.

Czuliśmy się, jak stojący przed wielkimi zadaniami, które jeszcze nie do końca może rozpoznawaliśmy, czy rozumieliśmy. To był czas rozmów, także jakichś sporów o kształt i kierunki rozwoju nowego województwa, ale merytorycznych. Nazwałbym to twórczą atmosferą z elementami dyskusji o przyszłości regionu i na pewno z silnym poczuciem odpowiedzialności za mieszkańców.

Proszę pamiętać, że samorząd województwa to sejmik i zarząd województwa. Zadania realizowaliśmy wspólnie, zarząd przygotowywał, sejmik dyskutował i przyjmował, czasem coś zmieniał. Nowe województwo to było wspólne zadanie i wspólna odpowiedzialność. I tak jest do dziś.

Mieszkańcy mieli oczywiście poczucie i świadomość pojawienia się nowego województwa, nowej, wielkiej wspólnoty pod nazwą Podkarpackie. Dla nich – jak i dla samorządowców – było to nowe wyzwanie z pewnymi znakami zapytania. Ale patrząc z perspektywy tych lat to świetnie odnaleźli się w nowej strukturze i dziś jesteśmy wszyscy obywatelami Małej Ojczyzny zwanej Województwem Podkarpackim.

Teresa Kubas-Hul wiceprzewodnicząca III kadencji i przewodnicząca IV kadencji Sejmiku Województwa Podkarpackiego

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie w styczniu 1999 roku, była jedną z najbardziej przełomowych w ostatnim trzystoletniu. Bez samorządu terytorialnego nie byłoby demokratycznej i nowoczesnej Polski. To dzięki aktywności, inicjatywie i zaangażowaniu samorządowców nasz region wciąż się zmienia i rozwija.

Dla mnie ważną datą jest 12 listopada 2006 roku. Wtedy rozpoczęła się moja przygoda z samorządem – zostałam radną Sejmiku Województwa Podkarpackiego i byłam nią nieprzerwanie przez trzy kolejne kadencje, pełniąc funkcję wiceprzewodniczącej sejmiku w trzeciej kadencji, przewodniczącej sejmiku w czwartej kadencji oraz przewodniczącej klubu radnych Platformy Obywatelskiej RP w piątej kadencji. W wyborach samorządowych w 2018 roku nie ubiegałam się o mandat radnej.

Dwanaście lat pracy w samorządzie województwa skłania do refleksji... W pierwszym okresie funkcjonowania samorządowi województwa na mocy ustawy przekazano majątek oraz przypisano szereg zadań, ale nie wyposa-

żono w odpowiednie środki finansowe. Dlatego jego wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Podkarpacia był mało zauważalny dla mieszkańców. Dopiero przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz przekazanie funduszy unijnych dało swoisty impuls do rozwoju.

Z perspektywy radnej trzech kadencji na podkreślenie zasługuje fakt, że praca w samorządzie to swoistego rodzaju sztafeta, w której pałeczka przekazywana jest z rąk do rąk. W jednej kadencji radni podejmują decyzję o rozpoczęciu realizacji danego przedsięwzięcia, inni je kontynuują, a jeszcze inni je kończą i oddają do użytku. Przykładem takiego działania jest powstanie w 2003 roku Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz jego rozwój przez kolejne 16 lat, Centrum Wystawienniczo-Kongresowe w Jasionce, szereg dróg wojewódzkich, inwestycje w szpitalach wojewódzkich czy placówkach kultury.

Rozwój i zmiany zachodzące na Podkarpaciu są zauważalne nie tylko przez mieszkańców, ale i przez inwestorów, czy osoby odwiedzające nasz region. Mimo to jest jeszcze wiele problemów i spraw, które są wyzwaniem dla radnych obecnej i kolejnych kadencji. Dodatkowo w sposób szczególny należy skoncentrować się na wsparciu osób młodych poprzez opracowanie i wdrożenie projektów zachęcających ich do pozostania na Podkarpaciu np. granty na start, Inkubatory Przedsiębiorczości, Inkubatory Technologiczne, pozyskiwanie inwestorów oferujących atrakcyjne miejsca pracy.

Samorząd to także ścieranie się poglądów oraz idei, różnych zapatrywań na zarządzanie. Niestety z roku na rok coraz bardziej zauważalny jest wpływ polityki krajowej na jakość i formę debaty w samorządzie województwa, gdzie merytoryka zastępowana jest debatą polityczną, a ta nie przekłada się na rozwiązywanie problemów mieszkańców naszego regionu.

Jan Tarapata radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego od 2010 roku

Od blisko 30 lat działam w samorządzie terytorialnym. Byłem radnym i przewodniczącym Rady Gminy Tuszów Narodowy, radnym i Przewodniczącym Komisji Budżetu i Finansów Rady Powiatu Mieleckiego, a od

2010 r. jestem radnym Sejmiku Województwa Podkarpackiego, obecnie już trzecią kadencję. W Sejmiku praco-

wałem m.in. jako wiceprzewodniczący Komisji Gospodarki i Infrastruktury i członek Komisji Rolnictwa, Rozwoju Obszarów Wiejskich i Ochrony Środowiska. Obecnie jestem członkiem Komisji Rozwoju Regionalnego. W uznaniu za moją działalność samorządową i społeczną uzyskałem tytuł Mielczanin Roku 2013 w Plebiscycie Tygodnika Regionalnego „Korso” i w tym samym roku 2013 za swoją działalność gospodarczą i społeczną zostałem odznaczony przez Prezydenta RP - Złotym Krzyżem Zasługi.

Początkowo jako radny powiatu mieleckiego współpracowałem z Sejmikiem Wojewódzkim w Rzeszowie, m.in. w zakresie ówczesnych inwestycji infrastrukturalnych, w tym budowy dróg powiatowych i wojewódzkich na terenie powiatu mieleckiego. Od 2010 r. już jako radny wojewódzki uczestniczyłem w planowaniu, przygotowaniu i realizacji inwestycji przeciwpowodziowych na terenie Podkarpacia, jak również inwestycji drogowych w tym najważniejszej północnej dużej obwodnicy Mielca. W jej ramach była budowa nowego mostu na Wiśle w Połańcu. Inwestycja została oddana do użytku w 2014 r.

W kadencji 2010-2014 brałem czynny udział w opracowaniu Strategii Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, gdzie planowaliśmy rozbudowę infrastruktury drogowej i kolejowej. W jej zakres wchodziła m.in. modernizacja linii kolejowych, w tym L25 Dębica-Mielec. Ważnym wydarzeniem w tej kadencji i realizacją inwestycji była budowa terminalu lotniczego w Jasionce pod Rzeszowem.

Natomiast w kadencji 2014-2018 jednym z ważniejszych przedsięwzięć było przygotowanie inwestycji południowej obwodnicy Mielca wraz z nowym mostem na Wisłoce, której realizacja odbywa się od końca 2018 r. i trwa do chwili obecnej. Chciałbym także dopilnować, aby jako przedłużenie tej drogi była realizacja zaplanowanej już obwodnicy Radomyśla Wielkiego.

Z perspektywy mojej wieloletniej działalności jako radnego, w tym wojewódzkiego, mogę stwierdzić, że samorząd jako instytucja reprezentująca bezpośrednio mieszkańców zdała egzamin realizując zadania służące obywatelom i poprawiając ich warunki codziennego życia.

Jestem radnym Sejmiku Województwa Podkarpackiego od 2010 r. i mimo zmieniającego się otoczenia politycznego, zawsze reprezentowałem swoich wyborców. Czasami nawet wbrew koalicji, w której uczestniczyłem. Jako przykład mogę podać moje głosowanie w sprawie wyboru zakupu śmigłowców dla Wojska Polskiego, kiedy to opowiedziałem się za Black Hawk'iem produkowanym w Mielcu.

Dziennikarskim okiem

Zebrała Monika Konopka

Praca samorządu województwa od początku jest oceniana i monitorowana przez dziennikarzy. Dlatego zapytaliśmy ich, jak postrzegają samorząd województwa? Z czym im się kojarzy? Co o nim wiedzą? Czy chcieliby coś zmienić? Ale przewrotnie nie zwróciliśmy się z tymi pytaniami do tzw. „wyjadaczy”, którzy doskonale pamiętają wydarzenia sprzed dwóch dekad i znają meandry samorządności. Wybraliśmy młodszych przedstawicieli mediów, którzy dwie dekady temu myśleli o szkole, nauce, kolegach i zabawie. Dziennikarskie wyzwania nie były im wtedy jeszcze w głowie.

WERONIKA KASZA

Reporterska Radia Eska, wcześniej TV Obiektyw, miłośniczka podróży, sportu, kryminałów i dobrego jedzenia.

Kiedy samorząd się „rodził”, w styczniu 1999 r. byłem jeszcze dzieckiem i z pewnością nie spodziewałam się wtedy, że z taką organizacją będę mieć coś wspólnego. Ba! Nawet nie wiedziałam, że taki zaczyna się kształtować. Z czasem jednak, w trakcie szkoły, studiów, a później pracy zawodowej z coraz większym zainteresowaniem przyglądałam się temu, co się dzieje w regionie – jakie decyzje są podejmowane i jakie będą ich skutki.

Cieszy, że po 20-stu latach możemy pochwalić się m.in. lepszymi drogami i ciekawymi inwestycjami, które służą mieszkańcom naszego województwa. Cieszy również, że dzięki pośrednictwu samorządu na Podkarpaciu wpływają środki z Unii Europejskiej, które nasze miasta, miasteczka i wsie mogą przeznaczyć na poprawę szeroko pojętej infrastruktury w swoich „małych ojczyznach”.

Czego brakuje? Młodzieży na posiedzeniach sejmiku – w ramach „Wiedzy o społeczeństwie” mogliby przyrzuć się, jak w praktyce wygląda to, czego uczą się w szkolnych ławkach. Wśród nich przecież mogą być przyszli radni i marszałkowie województwa.

ANNA JANIK

Dziennikarka Gazety Codziennej „Nowiny”, pasjonatka tańca i aktywnego trybu życia.

Kiedy zapytałam moich rówieśników, niezorientowanych tak mocno w polityce zarówno lokalnej jak i centralnej, z czym kojarzy im się samorząd województwa, bez namysłu odpowiadali, że z gospodarowaniem „unijną kasą”. I to określenie chyba najlepiej pokazuje, jak duża odpowiedzialność spoczywa na „ludziach marszałka” i jak ogromną transformację przeszedł w ostatnim dwudziestolecu sam urząd. Bo fundusze unijne to olbrzymi potencjał, ale pod warunkiem, że potrafi się z niego sprawnie i poprawnie korzystać. Mam wrażenie, że na Podkarpaciu dokładnie tak jest.

Zresztą, podstawowym zadaniem każdego samorządu jest bycie tak blisko obywatela, jak się tylko da. Nie tylko poprzez odpowiadanie na jego bieżące potrzeby, ale także poprzez tworzenie pewnej spójnej, długoletniej wizji rozwoju. Środki unijne mogą tę wizję znacznie szybciej wcielić w życie i patrząc na sposób gospodarowania tymi pieniędzmi myślę, że Samorząd Województwa Podkarpackiego ma tego pełną świadomość.

Co do samej strategii i planowania, dziś największym wyzwaniem jest chyba polityka pro-dziedzina, bo demografia wybitnie nam nie sprzyja. Dlatego samorząd powinien jeszcze ściślej współdziałać z administracją rządową. Koniecznie trzeba przeciwdziałać emigracji młodzieży, a jednocześnie zachęcać Polaków z różnych krajów do powrotu do ojczyzny. Tworząc im na miejscu takie warunki do pracy i życia, które byłyby równie mocnym wabikiem do powrotu, jak sama tęsknota. A jeśli chodzi o samych samorządowców, to warto byłoby, żeby kierowali się dziś ideami, które były bliskie samorządowi pierwszej kadencji, czyli silnie zakorzenionym poczuciem uczciwości w życiu publicznym. Ja obserwuję dziś niestety mniejszy entuzjazm a większą interesowność. Dobrze, żeby było dokładnie odwrotnie.

ADAM BIENIAS

Reporter TVP Rzeszów - prywatnie miłośnik literatury polskiej, polskich filmów oraz muzyki rockowej - nie tylko polskiej.

Kiedy w 2008 roku zaczynałem swoją przygodę z Podkarpaciem, niewiele wiedziałem o naszym regionie. Z lekcji geografii kojarzyłem jedynie, że odwiedzając Rzeszów na wyciągnięcie ręki mamy... Bieszczady, albo Ukrainę. Bardzo chciałem sprawdzić czy rzeczywiście po ulicach stolicy Podkarpacia biegają niedźwiedzie, ale przede wszystkim – moim marzeniem było poznanie ciekawych ludzi i niezwykłych miejsc.

Ten plan realizuję od ponad sześciu lat, odkąd pracuję w rzeszowskim ośrodku Telewizji Polskiej. A osobliwych miejsc i intrygujących osobowości na Podkarpaciu nie brakuje... Z punktu widzenia mieszkańca Podkarpacia, ale i dziennikarza lokalnych mediów, najbardziej w działalności samorządu województwa podkarpackiego doceniam przede wszystkim umiejętne wykorzystywanie pieniędzy unijnych. Niemal każda inwestycja, która budzi lub budziła mój podziw, powstała dzięki dofinansowaniu z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. Ostatni przykład? Nowoczesny, oryginalny, zmodernizowany budynek mieleckiej biblioteki. Jeden z najpiękniejszych, nie tylko w naszym województwie, ale i w Polsce. Takie inwestycje zmieniają nasz region i za każdym razem są powodem do dumy.

Jako fan filmów jestem szczęśliwy i wdzięczny samorządowi województwa za wsparcie produkcji filmowych. Mam na myśli Podkarpacki Regionalny Fundusz Filmowy i świetną promocję regionu w Polsce i na świecie. Filmy, które otrzymują dofinansowanie samorządu podbijają świat. Tak było w przypadku „Zimnej wojny” Pawła Pawlikowskiego, „Ułaskawienia” Kolskiego czy „najmłodszej” produkcji – „Bożego Ciała” Komasy. Doceniam fakt, że samorząd otwiera się na świat, na współpracę z innymi krajami. Z okazji 20-lecia życzę jeszcze większej otwartości. I dalszego stawiania na rozwój przemysłu, turystyki, gospodarki. I wszystkiego, co składa się na Piękno Podkarpacia.

SZYMON BUREK

Redaktor Tygodnika Regionalnego KORSO z Mielca, prywatnie pasjonat mniejszych i większych podróży, a także miłośnik polskiego kina.

Jubileusz 20-lecia samorządu terytorialnego to ważny moment podsumowań i świetna okazja do odpowiedzi na pytanie, czy organizacja samorządu w taki sposób ma sens? Jak zmieniło się Podkarpacie? Co zyskało? Kiedyś premier Tadeusz Mazowiecki powiedział, że „nie ma demokracji, bez demokracji lokalnej”. Z pewnością premierowi chodziło o to, jak ważna dla Polski była reforma samorządu.

Z pewnością po tych 20 latach Polska jest zupełnie inna właśnie dzięki działalności samorządów. Dla mnie z perspektywy młodego dziennikarza - moja ojczyzna czyli Podkarpacie - to przestrzeń, która w ciągu tych lat zyskała podwójnie. Cieszę się, że mogę obserwować te zmiany. W województwie mamy coraz lepszą infrastrukturę komunikacyjną. Rozwijają się wyższe uczelnie. Działają tu firmy, które tworzą innowacyjne rozwiązania dla przemysłu, rozwija się turystyka.

Kiedy zaczynałem pracę dziennikarza nasz region był uważany za tzw. „Polskę B”. Teraz wiem, że Podkarpacie dogoniło inne regiony, a nawet można powiedzieć więcej, że nasze województwo wypracowało swoje specjalizacje.

Samorząd Województwa Podkarpackiego z mojej perspektywy to bardzo merytoryczny i profesjonalnie działający mechanizm, który do tego wszystkiego jest „bliisko” mieszkańców. Myślę, że dzięki pracy marszałków – władza województwa jest mniej anonimowa. Samorząd stara się jak najlepiej realizować interesy państwa, ale też słuchać mieszkańców. Sejmik województwa wielokrotnie spotykał się nie tylko w Rzeszowie, ale też poza nim, reagując na to, co dzieje się w województwie. W ostatnich czasach samorząd dbał o wyrównanie szans rozwojowych przez różne programy i inicjatywy.

Oczywiście przez te wszystkie lata przybywało różnych zadań i kompetencji, które samorząd przejmował i realizował. Ja szczególnie podziwiam pracę Podkarpackiej Komisji Filmowej, która wspiera polskie produkcje filmowe. Dzięki tej inicjatywie to na Podkarpaciu kręcono zdjęcia do takich produkcji jak „Zimna Wojna” P. Pawlikowskiego, czy „Boże Ciało” J. Komasy. „Przestrzeń otwarta” – to filozofia działania samorządu województwa podkarpackiego. Tutaj myśli się strategicznie. Widać to też po tym, jak nasz region wzbogaca się o inwestycje realizowane z funduszy europejskich. Dla mnie samorząd lokalny to idealny partner do współpracy. Samorząd to budowanie państwa lokalnie.

Jesteśmy istotami kruchymi. Prze Zostają po nas tylko dzieła...

Aleksandra Gorzelak-Nieduży

Od dwóch dekad Samorząd Województwa Podkarpackiego tworzy wielu ambitnych i pracowitych ludzi. Wybierają to miejsce, by realizować swe plany zawodowe, a jednocześnie działać na rzecz wspólnego dobra i rozwoju regionalnej wspólnoty. Niektórzy z tych, którzy zostawili swój ślad w samorządzie, odeszli przedwcześnie... Listopad to dla Polaków miesiąc szczególny, od wieków związany ze wspominaniem zmarłych.

Leszek Deptuła 1953-2010

Godność Marszałka Województwa Podkarpackiego sprawował w drugiej kadencji samorządu województwa w latach 2002-2006, zostawiając swój wyraźny ślad w historii regionu.

Leszek Deptuła urodził się w 1953 roku w Żaganiu, ale dzieciństwo i młodość spędził w Mielcu. Wrócił tu też po studiach w Lublinie. Zanim został marszałkiem przez prawie ćwierć wieku pracował jako lekarz weterynarii w podmiejskich Wadowicach Dolnych. W samorząd zaangażował się jako radny oraz wiceprzewodniczący rady gminy Wadowice Górne. Przez lata działał także w samorządzie zawodowym jako członek zarządu Małopolskiej, a później Podkarpackiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej. Zasiadał także w Krajowym Sądzie Lekarsko-Weterynaryjnym. Był członkiem Polskiego Stronnictwa Ludowego, w którym pełnił funkcję wiceprezesa podkarpackich struktur ugrupowania.

W 2002 roku uzyskał mandat radnego województwa i został wybrany Marszałkiem Województwa Podkarpackiego. – *Nie ukrywam, że to dla mnie nowa jakość. Ja i mój zarząd będziemy musieli zapoznać się z całą machiną urzędu marszałkowskiego. Myślę, że nie będzie to takie trudne, ale wymaga czasu* – mówił Leszek Deptuła tuż po wyborze na marszałka 22 listopada 2002 roku. Jego kadencja przypadła na czas historycznych zmian dla Polski. W 2004 roku staliśmy się częścią Unii Europejskiej. To rozpoczęło nowy etap dla samorządu województwa, dając marszałkowi i zarządowi udział w rozdysponowywaniu unijnych pieniędzy.

– *W moim środowisku politycznym nazywa się to „wyciskaniem brukselki”. Jeżeli my tych pieniędzy nie zagospodarujemy, zrobią to za nas inne kraje* – marszałek Deptuła wiedział przed jaką szansą staje Podkarpacie.

W latach 2004-2006 do regionu ze środków ZPORR trafiło ponad 190 mln

foto: J. Górnicki

Marszałek Województwa Podkarpackiego II kadencji Leszek Deptuła

euro, czyli 710 mln złotych. Zrealizowano za nie ponad 920 projektów. Pieniądze te pozwoliły między innymi na zmodernizowanie setek kilometrów dróg, budowę sieci kanalizacji i wodociągów w regionie. Dzięki unijnym funduszom powstało kilkaset mikroprzedsiębiorstw, a już istniejące otrzymały wsparcie.

Wśród inwestycji znalazły się tak ważne, jak modernizacja szpitala wojewódzkiego w Rzeszowie, dzięki czemu mogła powstać rzeszowska kardiochirurgia, przebudowa dróg w wielu miastach regionu między innymi w Tarnobrzegu, Stalowej Woli, Mielcu, inwestycje w bazę Uniwersytetu Rzeszowskiego i Politechniki Rzeszowskiej oraz setki innych.

To marszałek Deptuła podjął decyzję o konieczności budowy siedziby urzędu marszałkowskiego, który w tamtym czasie mieścił się w 11 punktach Rzeszowa. Sejmik II kadencji zdecydował o zakupie na ten cel od miasta starego internatu Zespołu Szkół Budowlanych. – *Nigdy nie ma pogody dla takich inwestycji* – mówił wówczas marszałek Deptuła zdając sobie sprawę, że może ona budzić emocje ze względu na wysokie koszty. Dziś przy wejściu do Sali Zarządu Województwa

wisi tablica poświęcona marszałkowi Deptule, a sama sala nosi jego imię. Modernistyczny gmach, który stał się wizytówką Rzeszowa i regionu, wspólnie otworzyli marszałkowie w 2009 roku. To za czasów marszałka Deptuły zapadła decyzja o budowie nowej siedziby Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej, rozwoju regionalnego lotniska i wiele innych. To on był pomysłodawcą stworzenia w Brukseli biura reprezentującego Podkarpacie, które stało się początkiem Domu Polski Wschodniej.

W 2006 roku Leszek Deptuła ponownie został radnym województwa podkarpackiego. W wyborach parlamentarnych 2007 roku mieszkańcy regionu powierzyli mu mandat Posła na Sejm RP. – *Aby nasze Podkarpacie staowało się coraz bardziej zasobne, abyśmy rozwiązywali problemy zwykłych ludzi* – tak mówił o swej pracy w parlamencie.

foto: Archiwum UMWP

Usytuowany w centrum Rzeszowa budynek urzędu marszałkowskiego jest symbolem Samorządu Województwa Podkarpackiego

W Warszawie szybko dał się poznać jako człowiek ambitny i pracowity, zaangażowany w sprawy ważne dla Polski i Podkarpacia, ale także świadomy publicznej służby, którą pełnił. Właśnie to zaangażowanie sprawiło, że znalazł się w składzie oficjalnej delegacji polskie-

foto: J. Górnicki

Marszałek Leszek Deptuła wmurowuje kamień węgielny pod nową siedzibę Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej

go Sejmu na obchody rocznicy Zbrodni Katyńskiej. – 10 kwietnia będą miał zaszczyt i honor złożyć hołd wymordowanym polskim oficerom. Udaję się w to szczególne miejsce dla serc wszystkich Polaków – podkreślał przed wylotem na uroczystości.

10 kwietnia 2010 roku Leszek Deptuła zginął wraz z Prezydentem RP Lechem Kaczyńskim i wieloma wybitnymi Polakami w katastrofie pod Smoleńskiem. Odszedł pełniąc służbę publiczną, lecąc by spełnić patriotyczny obowiązek wobec tych, którzy zginęli w „katyńskim lesie”. Pośmiertnie Sejmik Województwa Podkarpackiego uhonorował go odznaką Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego. Prywatnie był wspaniałym mężem i dobrym ojcem, kochał podróże i przyrodę. Jego praca i życie na zawsze pozostaną w sprawach, które inicjował i realizował.

Tadeusz Sosnowski 1960-2019

Urodził się w Przemyślu i to właśnie rodzinne miasto wzbudziło w nim fascynację historią. Z wykształcenia był historykiem. Radnym województwa podkarpackiego został w II kadencji samorządu w 2002 roku. 22 listopada 2002 roku został wybrany na stanowisko Członka Zarządu Województwa Podkarpackiego. Politycznie związany był z Samoobroną i PSL. Swoją funkcję pełnił do września 2006 roku. Jako Członek Zarządu Województwa Podkarpackiego nadzorował sprawy rolnictwa i współpracy międzynarodowej.

foto: M. Mielniczuk

Śp. Tadeusz Sosnowski

Po upływie kadencji radnego województwa przez lata pracował w przemyskiej placówce. – *I wtedy, gdy współtworzył Samorząd Województwa Podkarpackiego, i później niezmiennie oddany był sprawom swego rodzinnego Przemyśla* – napisał marszałek Władysław Ortyl, składając kondolencje rodzinie zmarłego 10 września 2019 roku samorządowca.

Prywatnie miał żyłkę kolekcjonera. Przez lata wraz z synem zbierał autografy znanych ludzi z całego świata. W swoich zbiorach miał ich kilka tysięcy - m.in. Fidela Castro, Sofii Loren czy Louisa de Fines. Jego marzeniem było utworzenie muzeum autografów.

Przez tych 20 lat w historii samorządu województwa zapisało się wiele innych osób, które w różnym czasie, formie i zakresie pracowały na rzecz regionu. Nie sposób wymienić wszystkich, choć każdy zostawił swój ślad.

Pamiętamy o dr **Teresie Pasterz**, która odeszła przedwcześnie w listopadzie 2010 roku, a wcześniej przez ponad dekadę pełniła funkcję zastępcy dyrektora Departamentu Rozwoju Regio-

foto: Archiwum UMWP

nalnego UMWP. To ona inspirowała i odpowiadała za powstanie założeń oraz wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji. Jej zasługą było wdrożenie projektu, dzięki któremu powstał Regionalny System Innowacji, i który wpłynął na ważne dokumenty, takie jak Strategia Rozwoju Województwa i zidentyfikowanie inteligentnych specjalizacji regionu. Dr Teresa Pasterz w pamięci współpracowników pozostała jako wysokiej klasy i kultury specjalista, mentor a jednocześnie przyjaciel.

W listopadzie 2017 roku pożegnaliśmy **Martę Matczyńską** wieloletniego dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWP. Ta oddana swej pracy profesjonalistka w każdym calu przez wiele lat odpowiadała za wykorzystanie ogromnych środków unijnych dla rozwoju Podkarpacia. To ona koordynowała efekty wdrażania RPO WP 2007-2013, a była to ogromna kwota ponad miliarda euro. Swą wiedzą, pracowitością i doświadczeniem przez lata służyła Województwu Podkarpackiemu i jego mieszkańcom. W setkach inwestycjach unijnych zostawiła swój ślad.

W lutym 2018 roku nagle odszedł **Lesław Komak** wieloletni dyrektor Departamentu Dróg i Publicznego Transportu Zbiorowego UMWP, profesjonalista, który przez wiele lat swej zawodowej drogi niezmiennie z pasją poświęcał się tworzeniu infrastruktury komunikacyjnej Podkarpacia. Pod jego kierownictwem powstało wiele ważnych dla regionu inwestycji oraz projektów drogowych i kolejowych. Dbał o to, żeby przy udziale unijnych środków rozwijać sieć dróg wojewódzkich, tak by jak najlepiej powiązać je z autostradą A4 i drogą ekspresową S-19. Budowana właśnie droga ekspresowa S-19 z Rzeszowa do Lublina powstaje na trasie, która została wyznaczona z jego udziałem. Miał swój udział w powstaniu obwodnic, między innymi: Sokołowa Małopolskiego, Strzyżowa czy Mielca. Bardzo zaangażował się w projekt budowy Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej.

Wszyscy Oni i wielu innych, którzy współtworzyli samorząd, a już odeszli, pozostaną w naszej pamięci....

foto: M. Mielniczuk

foto: M. Mielniczuk

Pod wspólnym znakiem czyli historia herbu województwa podkarpackiego

Daniel Kozik

Gryf i lew, czerwone i błękitne pola oraz srebrny krzyż kawalerski – to nie hasła do heraldycznej krzyżówki, ale elementy herbu województwa podkarpackiego.

W Polsce tradycja nadawania danemu terytorium herbu sięga czasów średniowiecza. Herb był elementem integrującym daną społeczność i wpływał na budowanie jej tożsamości. Również dziś jego funkcja ma nie tylko znaczenie symboliczne, ale także rozpoznawcze dla danej wspólnoty.

Przed 15 laty władze budującego swą pozycję nowego województwa Podkarpackiego zdecydowały o stworzeniu herbu, który symbolicznie określi tożsamość regionu. Nie było łatwo zdecydować, jakie elementy powinny wyróżnić nowopowstałą wspólnotę. Ogłoszono nawet konkurs na graficzny projekt herbu. Autorzy opracowań proponowali umieszczenie w nim różnorodnych symboli: orła, korony, klucza, rogów, stalówki, cerkwi, wizerunku zamczyska i wielu innych. Konkurs ostatecznie nie wyłonił jednej propozycji.

Opracowanie projektu

Sprawy herbu wzięli w swoje ręce radni województwa Podkarpackiego powołując komisję, której jednym z priorytetów było opracowanie jego projektu. Swoistym wyzwaniem było stworzenie symbolu, który połączy obszar, należący historycznie do ziem: przemyskiej, sandomierskiej, bełskiej i krakowskiej. Tereny Podkarpacia stanowiły też fragment dawnego województwa lwowskiego. Każda z tych ziem ma swój historyczny herb –

krakowska zawiera orła małopolskiego, przemyska – dwugłowego orła, bełska gryfa, czyli fantazyjne połączenie lwa i orła, a dawne województwo lwowskie – lwa.

Dylematy związane z nowym herbem pomógł rozstrzygnąć profesor Andrzej Kulikowski, prezes Fundacji Tradycji Rzeczypospolitej i członek Komisji Heraldycznej przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Profesor dostał do zaopiniowania trzy projekty wykorzystujące symbolikę ziem, na których powstał nowy region. Dodatkowym elementem był krzyż kawalerski srebrny, który występuje w herbie Rzeszowa.

Lew, gryf i krzyż kawalerski

Projekt herbu województwa Podkarpackiego radni przyjęli na XIV sesji sejmiku, która odbyła się 31 stycznia 2000 roku. W nowym herbie województwa na trójdzielnej tarczy znalazły się lew, gryf oraz krzyż kawalerski, czyli elementy nawiązujące do historii i tradycji tej ziemi.

Herb współtworzą dwa historyczne herby ziem wchodzących w skład obecnego województwa. Oba mają wysoką pozycję w hierarchii herbów ziemskich, gdyż były herbami województw. Lew ukoronowany w polu błękitnym był herbem dawnego województwa lwowskiego, gryf ukoronowany srebrny w polu czerwonym, województwa bełskiego. Zarówno lew, jak i gryf są umieszczone wysoko

foto. M. Mielniczak

w hierarchii zwierząt heraldycznych. Lew jest symbolem siły i władzy, natomiast gryf dzielności rycerskiej.

Krzyż Kawalerski srebrny ma bezpośrednio odniesienie do herbu miejskiego stolicy województwa. Został on umieszczony na polu błękitno-czerwonym, w nawiązaniu do historycznego i obecnego herbu Rzeszowa. Umieszczenie krzyża w herbie miało być wyróżnieniem i uhonorowaniem dla stolicy regionu.

Przyjęcie herbu

Przed ostatecznym przyjęciem uchwały w sprawie herbu, radni województwa odbyli wiele dyskusji, dotyczących symboliki zamieszczonej w herbie. Argumentowano między innymi, że powinny się w nim znaleźć także symbole odnoszące się do Krakowa czy Przemyśla. Ostatecznie radni województwa Podkarpackiego przyjęli herb uchwałą sejmiku 28 sierpnia 2000 roku.

Dziś, herb województwa podkarpackiego jest wręczany osobom, które przyczyniły się do rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego Podkarpacia w kraju i za granicą. To prestiżowe wyróżnienie, które otrzymują także przedstawiciele zagranicznych delegacji oraz tzw. „Ambasadorowie Podkarpacia”. Herb województwa jest także integralną częścią honorowej odznaki Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego, uroczystie przyznawanej przez zarząd województwa osobom, instytucjom, jednostkom samorządu terytorialnego, organizacjom społecznym i zawodowym oraz innym osobom, które wybitnie przyczyniają się do rozwoju Podkarpacia.

foto. D. Kozik

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W RZESZOWIE

VI KADENCJI
LATA 2018-2023

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

Władysław Ortyl
Marszałek
Województwa Podkarpackiego

Ewa Druas
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego

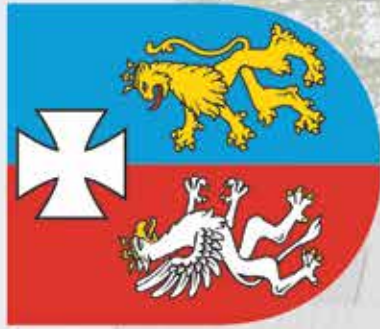
Piotr Pilch
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego

Stanisław Krucezek
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego

Maria Kurowska
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego
do 13 października 2019 r.

Jerzy Borcz
Marszałek
Województwa Podkarpackiego

Jerzy Cypriś
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego

Czesław Łączak
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego

Teresa Pamiła
Wicemarszałek
Województwa Podkarpackiego
do 13 października 2019 r.

Stefan Bieszczad
od 29 października 2018 r.

Monika Biewczak
od 29 października 2018 r.

Joanna Brill

Andrzej Cwiierz
od 29 października 2019 r.

Adam Drodz

Jan Działoński

Maria Fagier

Krzysztof Feret

Anna Huk

Jacek Kotuś

Mariusz Król

Dorota Łukaszuk

Jacek Magdon

Maria Napieracz

Andrzej Nispejski

Karol Ożóg

Kamila Plech

Antoni Pikul

Bogdan Romanuk

Danusz Sobieraj

Danuta Stepień

Andrzej Szęczak

Adam Snieżek
do 10 czerwca 2019 r.

Jan Tarapata

Mieczysław Tolpa

Piotr Tomiński

Wojciech Zając

Dołącz do ponad 4000 osób!

Bądź na bieżąco

z informacjami
o samorządzie województwa

Śledź fakty, oglądaj zdjęcia, filmy i transmisje na żywo. Bądź w centrum wydarzeń w każdej chwili niezależnie od tego, gdzie jesteś i co robisz.

Lubię to!

facebook.com/podkarpackie.serwissamorządu

